

Distansutbildning på högskolan Höstterminen 2010

UF0543

I denna beskrivning redovisas först administrativa och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	2
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	6
1.1	Statistiska målstorheter	6
1.1.1	Objekt och population	6
1.1.2	Variabler	6
1.1.3	Statistiska mått	7
1.1.4	Redovisningsgrupper	8
1.1.5	Referenstider	8
1.2	Fullständighet	8
B.2	Tillförlitlighet	9
2.1	Tillförlitlighet totalt	9
2.2	Osäkerhetskällor	9
2.2.1	Urval	9
2.2.2	Ramtäckning	11
2.2.3	Mätning	11
2.2.4	Svartsbortfall	12
2.2.5	Bearbetning	13
2.2.6	Modellantaganden	14
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	14

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	14
3.1	Frekvens	14
3.2	Framställningstid	14
3.3	Punktlighet	14
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	14
4.1	Jämförbarhet över tiden	14
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	14
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	15
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	15
5.1	Spridningsformer	15
5.2	Presentation	15
5.3	Dokumentation	15
5.4	Tillgång till primärmaterial	15
5.5	Upplysningstjänster	15

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningens utbildning

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Mattias Fritz
Telefon: 019-17 62 67
Telefax: --
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska Centralbyrån
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostersgatan 23
Kontaktperson: Mattias Fritz
Telefon: 019-17 62 67
Telefax: --
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Bevarandebehovet är under utredning. Under tiden sparas registret på SCB.

A.9 EU-reglering

Undersökningen omfattas inte av någon EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Distansutbildningen växer sig allt större, andelen distansstudenter har ökat från en tiondel till nästan en tredjedel av alla högskolestudenter under de senaste tio åren. Det är viktigt att få studenternas syn på hur utbildningen fungerat. Detta är första gången undersökningen genomförs.

Syftet med undersökningen är att beskriva studenters attityder till distansutbildning på högskolan. Målet är att kartlägga avsikterna med studierna, skälen till att studera på distans samt den upplevda kvaliteten av distansutbildningen. Vissa frågor (variabler) jämförs med campusutbildningar.

De viktigaste målstorheterna är:

- Orsaker till att läsa distansutbildning
- Fullföljande av distanskursen
- Grad av nöjdhet med distanskursen

Genomförandet av undersökningen är beslutat i samråd med "Användarrådet för befolkning, demografi och utbildning", där det finns representanter från Högskoleverket, Skolverket, Arbetsförmedlingen, Stockholms universitet, Utbildningsdepartementet, Sveriges kommuner och landsting, Finansdepartementet, Socialdepartementet, Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) och Institutet för social forskning (SOFI).

Önskemål från deltagare vid ett konsumentmöte i mars 2011 har också tagits i beaktning vid planering av undersökningen. Vid konsumentmötet fanns representanter från Mittuniversitetet, Högskolan Dalarna, Karlstads Universitet, Högskolan på Gotland, Högskoleverket, Skolverket, Utbildningsdepartementet samt Svenskt näringsliv.

A.11 Statistikanvändning

De viktigaste användarna av statistiken är universitet och högskolor, Högskoleverket, Utbildningsdepartementet och andra myndigheter. Statistiken används som ett underlag för att få information om hur distansstudenter upplever att utbildningen fungerar.

A.12 Uppläggnings och genomförande

Population och urval

Undersökningen består av två populationer. I huvudstudien ingick alla personer som registrerat sig till minst en distanskurs höstterminen 2010. I huvudstudiens rampopulation ingick 119 920 kursregistreringar. I kontrollstudien ingick alla personer som registrerat sig till minst en campusförlagd kurs höstterminen 2010, men ingen distanskurs. I kontrollstudiens rampopulation ingick 655 774 kursregistreringar. Rampopulationerna hämtades från Universitets- och högskoleregistret. Syftet med kontrollstudien var att kunna jämföra svarsmönster mellan distansstudenter och campusstudenter.

Urvalen drogs som tvåstegsurval där personer drogs i första steget och i andra steget drogs en kursregistrering tillhörande utvalda personer i första steget. Urvalsstorleken för huvudstudien var 16 988 personer och för kontrollstudien 4 123 personer. Anledningen till att använda kursregistreringar som urvalsobjekt var att SCB ville samla in statistik för en specifik kurs. De som läst flera kurser under terminen skulle kunna få svårt att svara på frågor gällande flera kurser då upplevelser och attityder kan skilja sig mellan kurserna som samma person registrerat sig på. Den utvalda kursen förtrycktes på enkäten och frågorna skulle besvaras utifrån den utvalda kursen.

Formulering av frågor

SCB har formulerat frågorna i undersökningen i samråd med statistikanvändarna och mättekniker på SCB, som är specialister på frågekonstruktion. Blanketten till distansstudenterna var firsidig och innehöll 24 numrerade frågor, några av dem hade delfrågor vilket genererade totalt 59 frågor. Blanketten till campusstudenterna innehöll 19 numrerade frågor, några av dem hade delfrågor vilket genererade totalt 47 frågor. Samtliga 19 frågorna i campusblanketten fanns med i distansblanketten och var identiska. De övriga 5 frågorna i distansblanketten var av sådan karaktär att de inte passade för campusstudenter. De handlade om orsakerna till att man sökt en kurs på distans, om det ingick obligatoriska fysiska träffar i kursen samt tre frågor om lärcentrum (lokal i hemkommunen som är avsedd för distansstudier).

Datainsamling

Undersökningen genomfördes som en post- och webbenkät. Den första omgången med frågeblanketter skickades ut den 9 december 2011. Sedan skickades 3 påminnelser till dem som inte besvarat frågeblanketten. Ett tack- och påminnelsekort skickades den 16 december. En första påminnelse med ny enkät skickades den 12 januari och en andra påminnelse med ny enkät den 2 februari. Insamlingen avslutades den 28 februari 2012.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Ingen kommande undersökning är planerad.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

SCB deklarerar kvaliteten i sina undersökningar enligt ett kvalitetsbegrepp som består av fem huvudkomponenter:

- (1) **Innehåll**, som framför allt gäller statistikens målstorheter.
- (2) **Tillförlitlighet**, som avser osäkerhetskällor och hur dessa påverkar statistiken.
- (3) **Aktualitet**, som omfattar tidsaspekter som spelar roll för hur väl statistiken beskriver nuläget.
- (4) **Jämförbarhet och sammanvändbarhet**, som avser möjligheter till jämförelser, över tiden och mellan grupper, samt till att använda statistiken tillsammans med annan statistik.
- (5) **Tillgänglighet och förståelighet**, som avser statistikens fysiska tillgänglighet och dess förståelighet.

I SCB:s MIS 2001:1 Kvalitetsbegrepp och riktlinjer för kvalitetsdeklaration av officiell statistik ges generella beskrivningar och definitioner av SCB:s kvalitetsbegrepp och de olika kvalitetskomponenterna, se www.scb.se.

Denna statistik omfattar distansstudenters attityder till distansutbildning på högskolan, avsikterna med utbildningen, skälen till att studera på distans samt den upplevda kvaliteten av distansutbildningen. Statistiken baserades på uppgifter som samlades in via postenkäter till ett urval bestående av 16 988 personer som registrerat sig till någon distanskurs höstterminen 2010. En kontrollstudie med ett urval bestående av 4 123 personer som registrerat sig till campusförlagda kurser genomfördes för att kunna jämföra resultaten mellan distansutbildning och campusförlagd utbildning. Undersökningen har inte genomförts tidigare.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Objekt

Statistikens objekt är kursregistreringar (en person kan ha flera kursregistreringar).

Målpopulation

Målpopulationen var kursregistreringar på högskolan under höstterminen 2010 och uppdelade på kursregistreringar på distans och campus för huvudstudien respektive kontrollstudien.

Rampopulation

Undersökningens rampopulation bestod av samtliga kursregistreringar under höstterminen 2010 tillhörande personer som i november 2011 var folkbokförda i Sverige. Rampopulationen delades upp på kursregistreringar tillhörande distansstudenter och campusstudenter för huvudstudien respektive kontrollstudien.

1.1.2 Variabler

Variablerna insamlades dels via frågor i post- och webbenkät dels från Universitets- och högskoleregistret, Utbildningsregistret, och Registret över totalbefolkningen med aktualitet 30 september 2010.

Registervariabler

Från Universitets- och högskoleregistret hämtades uppgifter om kurskod, högskolekod, ämnesområde, om kursen var på distans eller campusförlagd, kursens utbildningsnivå, avklarade poäng på aktuell kurs till och med vårterminen 2011, kursens studietakt, om studenten var programstudent eller inte samt nybörjare/ej nybörjare på högskolan.

Från Registret över totalbefolkningen (RTB) hämtades uppgifter om kön, ålder, civilstånd, födelseland(grupperat), kommun och inkomst samt personnummer för föräldrar.

Från Utbildningsregistret hämtades uppgifter om föräldrarnas högsta utbildning.

Variabler i statistiken

Nedan definieras de viktigaste variablerna i statistiken. Övriga variabler samt samtliga svarsalternativ i varje fråga finns redovisade i enkäten som återfinns i dokumentationen *SCBDOK* under *Statistikens framtagning* på SCB:s webbplats, www.scb.se/UF0543.

Orsaker till att läsa distansutbildning: Urvalspersonen gjorde själv en bedömning utifrån fasta svarsalternativ om orsakerna till varför han/hon sökte till en kurs som gick på distans. Flera svarsalternativ fick anges. Svarsalternativen var;

- Jag ville/kunde inte flytta
- Jag arbetade samtidigt
- Jag ville helst läsa på distans
- Det passade min livssituation bäst
- Kursen/utbildningen fanns bara på distans
- Jag sökte men blev inte antagen till någon kurs på campus (icke-distanskurs)
- Jag blev inte beviljad studiemedel av CSN
- Annat

Fullföljande av distanskursen: Urvalspersonen fick svara utifrån fasta svarsalternativ om han/hon slutfört kursen (klarat av alla poäng). Endast ett alternativ fick anges. Svartalternativen var;

- Ja
- Nej, men jag planerar att göra det
- Nej, och jag planerar att inte göra det
- Nej, kursen pågår fortfarande

Grad av nöjdhet med distanskursen: Urvalspersonen gjorde själv en bedömning utifrån fasta svarsalternativ om han/hon var nöjd eller missnöjd med kursen som helhet. Endast ett alternativ fick anges. Svartalternativen var;

- Mycket nöjd
- Ganska nöjd
- Ganska missnöjd
- Mycket missnöjd
- Vet ej/Ej aktuellt

Av sekretesskäl redovisas inte resultat som bygger på 3 observationer eller färre. Skattningar med för stor urvalsosäkerhet redovisas inte, dvs. där konfidensintervallet täcker värdet noll för parameterskattningen.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska storheterna (parametrarna) utgörs av summor och kvoter. De viktigaste målstorheterna i huvudundersökningen är:

- Kursregistreringar som tillhör studenter som sökt en distanskurs, fördelat på studenters orsaker till att läsa på distans
- Kursregistreringar som fullföljdes
- Kursregistreringar som tillhör studenter som var nöjda med utbildning på distans

De summor som redovisas är skattat antal kursregistreringar med en viss egenskap. Storheter av typen kvot redovisas främst i form av skattad andel kursregistreringar med en viss egenskap. Skattningarna redovisas med ett flertal gruppindelningar, vilka beskrivs i avsnitt 1.1.4 *Redovisningsgrupper*.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas på nedanstående redovisningsgrupper eftersom de bedöms kunna förklara skillnader i svarsmönster mellan distans och campus. Statistiken redovisas dels på kursers egenskaper, dels på studenters egenskaper.

Studentegenskaper

- Kön
- Ålder
- Folkbokföringslän
- Studenter som läst endast fristående kurs, endast program eller både fristående kurs och program under höstterminen 2010.
- Nybörjare/ej nybörjare i svensk högskoleutbildning
- Föräldrarnas högsta utbildning
- Avklarade poäng på kursen till och med vårterminen 2011

Kursegenskaper

- Distans/campus
- Kurstyp (helt nätbaserad, 1-3 obligatoriska träffar, minst 3 obligatoriska träffar)
- Kursens ämnesområde
- Kursens utbildningsnivå
- Kursens studietakt

1.1.5 Referenstider

Referensperioden för variablerna är hösten 2010.

1.2. Fullständighet

Användare har visat intresse för jämförelse av resultaten mellan campus och distans, i så homogena grupper att skillnaden i svarsmönster endast beror på skillnaden i utbildningsformerna distansutbildning och campusförlagd utbildning. Resultaten bygger på ett för litet urval, i synnerhet för det mindre kontrollurvalet av campusstudenter, för att detta ska kunna tillgodoses fullt ut. Urvalen är stratifierade så att jämförelser ska vara möjliga åtminstone mellan kön, studenter som läst endast fristående kurs, endast program eller både fristående kurs och program samt kursens utbildningsnivå.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Ett statistikvärdes tillförlitlighet/osäkerhet beror på den totala avvikelsen (totala felet) mellan skattningen och målstorheten. Det totala felet kan beskrivas enligt följande:

Totala felet = Urvalsfel + Täckningsfel + Bortfallsfel + Mätfel + Bearbetningsfel

I denna undersökning förekommer alla fel. Den osäkerhet som orsakas av att skattningarna baseras på ett urval uppskattas med hjälp av 95 procentiga konfidensintervall. Det har dock inte genomförts några metodstudier för att kunna redovisa kvantitativa mått över storleken på andra osäkerhetskällor än urvalsfelet.

Under respektive avsnitt kan endast bedömningar om de olika felens effekt på skattningarna ges. Det är alltså viktigt att tänka på att de redovisade konfidensintervallen endast innefattar storleken på urvalsfelet.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urval

Undersökningens rampopulation bestod av samtliga kursregistreringar under höstterminen 2010 tillhörande personer som i november 2011 var folkbokförda i Sverige. Rampopulationen hämtades från Universitets- och högskoleregistret och delades upp på kursregistreringar tillhörande distansstudenter (huvudstudie) och campusstudenter (kontrollstudie).

I huvudstudiens rampopulation ingick 119 920 kursregistreringar. I kontrollstudiens rampopulation ingick 655 774 kursregistreringar.

Urvalet drogs som ett tvåstegsurval där personer valdes i första steget och i andra steget valdes en kursregistrering tillhörande dragna personer i första steget. Urvalsstorleken för huvudstudien var 16 988 personer och för kontrollstudien 4 123 personer.

Estimation

För att skatta målstorheterna används ett estimationsförfarande som baseras på s.k. kalibrerade uppräkningsvikter. Detta förfarande, som utnyttjar hjälpinformation i form av registervariabler, används främst för att kompensera för den skevhet som kan förmodas uppstå till följd av de bortfalls- och täckningsproblem som föreligger men även för att reducera den slumpmässiga osäkerhet, den varians, som estimationsförfarandet är behäftat med.

I kalibreringen användes följande registervariabler (hjälpvariabler):
Kön, Ålder, Utbildningsbakgrund, Född i Sverige/utomlands, endast di-

stans/endast campus/både distans och campus, Endast program/Fristående kurser eller både program/Fristående kurser, avklarade/ej avklarade poäng på kursen, ämnesområde, kursens utbildningsnivå, nybörjare/ej nybörjare på högskolan.

Var och en av de hjälpvariabler som används i kalibreringen har valts utifrån minst ett av följande tre kriterier:

- (i) de samvarierar med svarsbenägenheten
- (ii) samvarierar med (viktiga) undersökningsvariabler
- (iii) avgränsar (viktiga) redovisningsgrupper

I synnerhet är det punkterna (i) och (iii) som varit vägledande. Om punkt (i) är uppfylld kan man förvänta sig att användandet av kalibrerade vikter leder till en reduktion av bortfallsskevhets. Är punkt (ii) uppfylld bör såväl variansen (samplingvarians + bortfallsvarians) som bortfallsskevhetsen reduceras för estimatorer baserade på de (viktiga) undersökningsvariablerna. Slutligen, om punkt (iii) är uppfylld bör variansen (samplingvarians + bortfallsvarians) minska för estimatorer av storheter definierade på redovisningsgruppsnivå.

För att reducera för den täckningsskevhets som uppstår till följd av den täckningsproblematik som föreligger, har de totaler som används för att fastställa de kalibrerade vikterna hämtats från Universitets- och högskoleregistret. Detta förfarande bygger på ett implicit, icke kontrollerbart, modellantagande om hur undersökningsvariablerna är relaterade till kalibreringsvariablerna. De kalibrerade vikterna har den egenskapen att de vid skattning av populations-totalen, för var och en av de registervariabler som används för att fastställa de kalibrerade vikterna, resulterar i en skattning som överensstämmer exakt med den registertotal som används för att fastställa de kalibrerade vikterna.

Osäkerhetsintervall beräknas enligt formeln för nominellt 95-procentiga konfidensintervall:

$$\text{punkttestimat} \pm 1,96 * (\text{skattning av estimatorns medelfel})$$

där såväl punkt- som medelfelsestimaten beräknas med hjälp av ett av SCB egenutvecklat estimationsprogram, CLAN97. Under förutsättning att stickprovsstorleken är stor samt

(i) att den estimator som används är approximativt väntevärdesriktig, dvs. icke-skev

(ii) att estimatorns varians endast beror av samplingvariansen och bortfallsvariansen

och

(iii) att den hjälpinformation som används i kalibreringen är starkt korrelerad med de okända svarssannolikheterna

gäller att intervallet har en faktisk konfidensgrad på ca 95 procent, dvs. under förutsättningarna är sannolikheten ca 95 procent att man med det använda urvals- och estimationsförfarandet erhåller ett intervall som täcker in den sökta storheten.

Naturligtvis är inte samtliga ovanstående förutsättningar perfekt uppfyllda i praktiken. Även om hjälpvariablerna är klokt valda kommer estimatorn att vara behäftad med viss skevhet, delvis till följd av kvarstående bortfalls- och täckningsfel men också till följd av andra fel av systematisk karaktär. Vidare är det troligt att estimatorns varians underskattas. Utöver samplingvariansen och bortfallsvariansen tillkommer även ett variansbidrag från andra osäkerhetskällor av slumpmässig natur, men vanligtvis kan endast en del av detta variansbidrag ”fångas upp” av den varians estimator som används.

2.2.2 *Ramtäckning*

Det förekommer täckningsbrister i denna undersökning. Omfattningen av täckningsbristerna är okända, men under insamlingen framkom information om viss övertäckning. En del personer som registrerat sig på kurser under höstterminen 2010 hade avregistrerat sig och borde inte funnits med i rampopulationen. Andra hade blivit registrerade på kurser utan deras vetskap och borde inte funnits med i rampopulationen. Undertäckningen, dvs att personer som registrerat sig på kurser utan att finnas med i rampopulationen kan antas vara försumbar. Täckningsbristernas effekt på skattningarna är svåra att bedöma då ingen särskild studie gjorts av täckningsfel. Effekterna skiljer sig troligen åt mellan olika frågor.

2.2.3 *Mätning*

Mätförfarandet

Undersökningen har genomförts som en post- och webbenkät till personer som registrerat sig till kurser på högskolan höstterminen 2010. Samtliga frågor hade fasta svarsalternativ men vissa frågor kompletterades med öppna svarsrutor för att fånga upp svar som inte passade in bland de fasta alternativen. För mer information om utseende och innehåll i enkäten, se dokumentationen *SCBDOK* under Statistikens framtagning på SCB:s webbplats, www.scb.se/UF0543. Detta är den första undersökningen med liknande karaktär riktat mot distansstudenter på högskolan, så några erfarenheter från hur liknande frågorna i tidigare undersökningar fungerat finns inte.

Indikationer på mätproblem

Det har inte gjorts några studier över eventuella mätfel. Det finns en fråga som har fått en nämnvärt stor andel svarande för alternativet ”övrigt”. Respondenten kunde kryssa för flera svarsalternativ om det var aktuellt och frågan handlar om vilka orsakerna var till att man inte slutfört kursen, där de fasta svarsalternativen var;

- Jag fokuserade på annan kurs
- Jag arbetade istället

- Jag tappade intresset för kursen
- Studiekraven var för höga
- Kursen motsvarade inte mina förväntningar
- Av sociala skäl
- Annat, ange vad i rutan

Alternativet ”Annat” finns med för att inte tvinga in respondenterna på svarsalternativ samt att samla in orsaker som inte förväntades förekomma lika frekvent. Efter kontroll av de öppna svaren i kategorin ”Annat” visar det sig vara stor spridning, med svar som att man av olika orsaker inte fick den tid som behövdes för studierna, sjukdom, att man tappade motivationen, att man tillfälligt saknade Internet, det var svårt att komma igång med kursen, att kursen hade ett dåligt upplägg, eller att man behövde vara registrerad på kursen för att ha rätt till studiemedel.

Enkäten innehåller inga frågor som kan bedömas som särskilt känsliga, på så sätt att det skulle påverka svarsmönster. Några av frågorna var s.k. attitydfrågor, för vilka det är ett välkänt problem att definiera och uppskatta mätfel och dess inverkan på resultaten.

Effekter på statistiken

Ingen mätfelsstudie har gjorts, därför är det svårt att göra en bedömning av effekterna på resultaten.

2.2.4 Svartsbortfall

Svartsbortfall, vanligen förkortat till bortfall, uppstår när värden på en eller flera observationsvariabler (t.ex. registervariabler eller enkätfrågor) i en undersökning inte kan inhämtas.

- Saknas alla värden för en individ är det fråga om **objektsbortfall**.
- Saknas enbart vissa värden, handlar det om **partiellt bortfall**.

Objektsbortfall

Objektsbortfallet i huvudstudien var 50,5 procent och i kontrollstudien 53,3 procent. Eftersom urvalsobjekten var kursregistreringar kan man förvänta sig att de urvalspersoner som fick enkäten utifrån en kurs de registrerat sig på men inte slutfört inte känt så stort engagemang eller intresse av att besvara frågorna, trots att både missivet och påminnelserna informerades om på att frågorna handlade om en kursregistrering och att svaren skulle komma till nytta även om kursen inte fullföljts. Bland de urvalspersoner som enligt registeruppgift klarat av distanskursens samtliga poäng har 60 procent besvarat frågorna.

Åtgärder för att reducera bortfallet

SCB har använt en uppföljningsstrategi där målet varit att reducera bortfallet till så stor grad som möjligt med de på förhand tilldelade resurserna. Ett påminnelsekort och två påminnelser med enkäter skickades ut. Nästan hela objektsbortfallet utgjordes av ej anträffade personer.

Partiellt bortfall

Partiellt bortfall kan bero på att frågan är svår att förstå, är känslig, att uppgiftslämnaren glömmer att besvara frågan, att lämpligt alternativ saknas eller att instruktionerna vid hoppfrågor misstolkas. Till partiellt bortfall räknas även dubbelmarkeringar och svar som inte kan tydas. I denna undersökning varierade det partiella bortfallet mellan 0,5 och 2 procent för de flesta frågorna. De frågor som var av multipel varierade det partiella bortfallet mellan 2 och 3 procent. Som högst var det partiella bortfallet 5 procent.

Metoder för bortfallskompensation

För att kompensera för objektsbortfallet har en *kalibreringsestimator* använts (se avsnittet om estimation under 2.2.1 *Urval*). Om bortfallet skiljer sig från de svarande med avseende på undersökningsvariablerna så kan skattningarna som grundar sig på enbart de svarande bli skeva. Om exempelvis en högre andel av de svarande svarat att de slutfört kursen än de som inte svarat finns risk för överskattning av andelen som slutfört kursen.

För att försöka reducera eventuella bortfallsskevheter har vikter beräknats med hjälp av kalibrering. Storleken på kvarstående skevheter orsakade av bortfallet är dock svåra att mäta.

2.2.5 Bearbetning

Dataregistrering och kodning

Registrering av data sker genom att inkomna enkäter läses in maskinellt (skanning). Skanningprogrammet kontrollerar så att valida värden registreras vid skanningen. De värden som faller ut som fel i dessa kontrollerar rättas upp manuellt med stöd av skanningprogrammet, s.k. verifiering.

Eftersom nästan alla variabler i undersökningen är kategoriska med slutna svarsalternativ bör inte skanningen ge upphov till några stora fel vid registrering av data. Givetvis uppstår dock fel, därför görs granskning av skannade data (se avsnitt granskning och rättning). Ingen kodning av öppna svar har gjorts i undersökningen.

Granskning och rättning

Efter verifieringen görs ytterligare kontroller av registrerade data. Logiska kontroller görs så att svar på olika frågor inte är orimliga i förhållande till varandra. I de fall där endast ett svarsalternativ är tillåtet kontrolleras så att inte dubbelmarkeringar finns. Rättning av dubbelmarkeringar för kategoriska variabler sker efter en viss prioritetsordning. I vissa fall sker rättningen utifrån svaren på andra frågor i enkäten. Partiellt bortfall (saknade värden) redovisas i en egen kategori i publicerad statistik. Ingen imputering av saknade värden har gjorts.

Framställning av resultat

Punktskattningar och konfidensintervall har beräknats med hjälp av ett av SCB egenutvecklat estimationsprogram. Det är svårt att bedöma effekten av de fel som kan uppstå vid bearbetningen. Ingen studie har gjorts för att försöka bedöma storleken av denna felkälla.

2.2.6 Modellantaganden

Statistiken beror inte av andra modellantaganden än de som tidigare angivits under avsnittet 2.2 *Osäkerhetskällor*.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Resultaten från undersökningen presenteras i en temarapport ”Distansutbildning på högskolan” där utvalda frågor redovisas som andelar utan konfidensintervall (urvalsosäkerhet). Istället redovisas skattningar med konfidensintervall i *Statistikdatabasen* (SSD). Av sekretesskäl redovisas inte resultat som bygger på 3 observationer eller färre. Skattningar med för stor urvalsosäkerhet redovisas inte, dvs. där konfidensintervallet täcker värdet noll för parameterskattningen.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Detta är första gången undersökningen genomförs. Det finns inga planerade framtida undersökningsomgångar.

3.2 Framställningstid

Referensperiod för huvudsakliga parametrar i undersökningen är hösten 2010. Insamlingen av statistiken skedde under december 2011 – februari 2012. Statistiken publicerades den 14 september 2012.

3.3 Punktlighet

Statistiken publicerades enligt tidsplanen.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Ej relevant eftersom detta är första gången undersökningen genomförs.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Samtliga personer i huvudundersökningens urval (distans) har fått likadan enkät, vilket innebar att det rädde full jämförbarhet mellan olika grupper i huvudpopulationen. Samtliga personer i kontrollundersökningens urval (campus) har fått likadan enkät. En del frågor i huvudundersökningens enkät var av distanskaraktär och fanns därför inte med i kontrollundersökningen. De frågor som går att jämföra mellan distansutbildning och campusförlagd utbildning var dock identiskt formulerade för båda grupperna.

Däremot bör man tänka på att skillnader i resultaten mellan distansutbildning och campusförlagd utbildning kan bero på andra faktorer än just bara utbildningsformerna. Man bör exempelvis inte jämföra programstudenter i den ena

gruppen mot studenter som endast läst fristående kurser i den andra eller studenter som läst kurser på grundnivå i den ena gruppen mot studenter som läst kurser på avancerad nivå i den andra gruppen eftersom det då kan bli svårt att tolka resultaten.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Ingen annan statistik på området är publicerat som är möjlig att jämföra med denna studie.

Däremot går det att beställa annan jämförbar statistik genom att utnyttja SCB:s registerdata. Till exempel kan de urvalspersoner som svarat att de inte fullföljt den kurs som frågorna handlar om, men planerar att göra det följas upp i en registerstudie. Möjligheten till samkörning med andra data kommer att finnas i tre år, därefter förstörs undersökningens identitetsnyckel mellan personnummer och enkätsvar.

B.5 Tillgänglighet och förstälighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras som en Temarapport ”Distansutbildning på högskolan” där utvalda frågor redovisas och kommenteras. På SCB:s webbplats finns också pressmeddelande, tabeller och diagram samt en länk till *Statistikdatabasen* (SSD) där en utökad redovisning av undersökningens resultat finns.

5.2 Presentation

Statistiken presenteras i form av tabeller, diagram och text.

5.3 Dokumentation

Framtagningen av statistikregistret och statistiken beskrivs i *SCBDOK*. Statistikens kvalitet beskrivs i föreliggande dokument, *Beskrivning av statistiken (BaS)*. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i *Dokumentation av mikrodata (MetaPlus)*. Samtliga dokumentationer finns att tillgå på SCB:s webbplats, www.scb.se/uf0543.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata för enskilda individer finns sparade. Specialbearbetningar kan utföras på uppdragsbasis. Forskare, utredare m.fl. kan få ev. tillgång till avidentifierat mikrodatamaterial efter en särskild prövning.

5.5 Upplysningstjänster

Mattias Fritz, enheten för utbildning och arbetsmarknad vid SCB.
Telefon: 019-17 62 67 e-post:
E-post: fornamn.efternamn@scb.se